

Asia: VN/28640/2020-TEM-1

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

- **Yleinen palaute esitysluonnoksesta**

Uudenmaan ELY-keskus pitää esitysluonnoksessa ehdotettuja muutoksia yleisesti kannatettavina ja perusteltuina. Esitysluonnoksessa on hyvin huomioitu eduskunnan vastauksessa (EV 216/2020 vp) edellytetyt muutokset työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin (jäljempänä kokeilulaki).

1) Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että esitysluonnoksessa ehdotettu työttömyysturvatehtävien laajempi siirto kokeilualueen kunnille tulisi vähentämään kuntien ja TE-toimiston välistä ilmoittelua sekä siten oletettavasti nopeuttaisi asiakkaiden työttömyysturva-asioiden selvittämistä ja tarvittavien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamista.

Esitysluonnoksessa on ehdotettu TTL 2 luvun 4 §:n 1 momentin mukaiset lausunnot siirrettäväksi kokeilualueen kunnan toimivaltaan, kun taas kyseisen säännöksen 2 momentin mukaiset lausunnot jäisivät TE-toimiston toimivaltaan. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tulisi harkita, onko TTL 2 luvun 4 §:n mukaisia lausuntoja koskevaa toimivaltaa tarkoituksenmukaista jakaa kokeilualueen kunnan ja TE-toimiston välille, sillä kyseessä oleva säännöstä sovelletaan suhteellisen vähän.

Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että työttömyysturvalausuntoja koskeva toimivalta tulee edelleen jakautumaan osittain kunnalle ja osittain TE-toimistolle, joten asiakkaan asian siirtely kunnan ja TE-toimiston välillä voi joissain tapauksissa hidastaa lausuntojen antamista. Esimerkiksi tilanteessa, jossa jokin asiakkaan asia, esimerkiksi työstä eroamista koskeva lausunto, kuuluisi TE-toimiston toimivaltaan, kun taas toinen asiakkaan asia, esimerkiksi alkavaa yritystoimintaa koskeva lausunto,

kuuluisi kunnan toimivaltaan, asioiden siirtely eri viranomaisten välillä voisi viivästyttää asiakkaan asian käsittelyä. Harkittavaksi voisi tulla myös vaihtoehto, jossa TE-toimisto voisi erityisessä tilanteessa asiakkaan työttömyysturva-asian käsittelyn yhteydessä antaa myös kokeilualueen kunnan toimivaltaan kuuluvan työvoimapolitiittisen lausunnon.

2) Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että esitysluonnoksessa on esitetty kokeilulakiin lisättäväksi hyvät ja tarpeelliset täsmennykset asiakkaan siirtämisestä. Kyse on myös yksittäisen asiakkaan kannalta merkittävästä asiasta.

3) Muut muutokset

Kokeilulain 14 §:ään ehdotetun muutoksen myötä TE-toimiston asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuden myöntäminen olisi mahdollista myös kuntayhtymän virkamiehelle.

Ehdotuksen myötä kokeilulain 14 §:n 3 momenttiin olisi tarpeellista lisätä maininta myös kuntayhtymän virkamiehestä. Kokeilualueen kunnan viranhaltijan samoin kuin kuntayhtymän viranhaltijan käyttöoikeuden muuttamiseen ja poistamiseen tulisi soveltaa, mitä työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehen käyttöoikeuden muuttamisesta ja poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 a §:ssä.

Samassa yhteydessä olisi tarpeellista arvioida, tulisiko myös muissa kokeilulain säännöksissä viitata kuntayhtymään tai kuntayhtymän virkamieheen. Esitysluonnoksessa ei ole ehdotettu muutosta esimerkiksi kokeilulain 22 §:ään. Kokeilulain 22 §:ssä on säädetty kuntia ja kokeilualueita koskevasta valvonnasta ja sanktioista. Kuntayhtymä on kunnasta erillinen oikeushenkilö, joten olisi tarpeellista harkita sitä, tulisiko kyseessä olevassa säännöksessä viitata myös sellaiseen kuntayhtymään, joka hoitaa kokeilulaissa tarkoitettuja tehtäviä.

Uudenmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota myös siihen, että kokeilualueen juridinen asema sekä se, miten kokeilualue suhteutuu kuntalain 8 luvussa säädettyihin kuntien yhteistoiminnan muotoihin, kaipaisi tarkentamista. Lailla ei ole säädetty siitä, onko kokeilualue erillinen oikeushenkilö tai miten kokeilualue voi tehdä päätöksiä. Kokeilulain 22 §:n mukaisesti kokeilualueelle voidaan antaa huomautuksia sekä määräyksiä puutteiden korjaamisesta ja epäkohtien poistamisesta. Kokeilulain 16 §:n mukaan ennen käyttövaltuuden antamista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on kuultava kokeilualuetta. Avoinna on esimerkiksi se, mitä tahoja kuullaan, jos kuullaan kokeilualuetta, tai miten kokeilualue voisi hakea muutosta sitä koskevaan päätökseen.

Uudenmaan ELY-keskus toteaa myös, että lain esitöissä voisi täsmentää sen, mikä taho valvoo kokeilujen aikana sitä, että harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämiseen liittyvä harkinta on tehty lainmukaisesti. Koska harkinnanvaraista kulukorvausta koskeva väliaikainen säännös on uusi ja aiempaa soveltamiskäytäntöä ei ole, on vaarana, että asiakkaiden tasapuolinen kohtelu vaarantuu ja

että ELY-alueen määrärahoja käytetään jonkin kuntakoikeilun asiakkaiden kulukorvauksiin suhteessa huomattavasti enemmän kuin toisten.

- **Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (2. lakiehdotus)**

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan JTYPL 14 luvun 2 §:ssä ehdotettua harkinnanvaraisen kulukorvauksen muutoksenhakumenettelyä olisi tarpeellista tarkentaa. JTYPL 9 luvun 5 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta harkinnanvaraisen kulukorvauksen osalta ei enää viitattaisi työttömyysturvalaissa säädettyyn muutoksenhakumenettelyyn.

JTYPL 14 luvun 1 §:ssä säädetään muutoksenhausta JTYPL:n mukaisiin päätöksiin. Sen 1 momentissa säädetään oikaisun tekemisestä ja siinä on todettu, että oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Hallintolain mukaisesti oikaisuvaatimukseen on tehtävä päätös. Vasta oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn viranomaisen päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Ehdotetun JTYPL 14 luvun 2 §:n mukaisesti valituskirjelmä harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta toimitettaisiin päätöksen tekijälle (kunnalle tai TE-toimistolle), joka käsittelisi asian oikaisuvaatimuksena. Jos työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta ei voisi oikaista päätöstä, sen olisi 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Ehdotettu säännös jättää kuitenkin avoimeksi sen, olisiko TE-toimiston tai kunnan tässä menettelyssä noudatettava hallintolain 7 a luvun mukaista oikaisuvaatimusmenettelyä ja olisiko sen tehtävä oikaisuvaatimukseen päätös hallintolain mukaisesti.

Lakiin olisi siten tarpeellista täsmentää, kumoako JTYPL 14 luvun 2 §:ssä esitetty menettely JTYPL 14 luvun 1 §:n 1 momentin soveltamisen, jolloin sovellettavaksi ei tulisi hallintolain 7 a luvun mukainen oikaisuvaatimusmenettely. JTYPL 14 luvun 1 §:n 3 momentti, jossa on säädetty muutoksenhakukielloista, tulisi kuitenkin sovellettavaksi harkinnanvaraisiin kulukorvauksiin. Tarpeellista voisi olla viitata soveltuvin osin TTL 12 luvun mukaiseen muutoksenhakuun, jos pyrkimyksenä olisi, että muutoksenhakumenettely olisi käytännössä TTL 12 luvun mukainen siinä säädettyine itseoikaisuineen.

- **Kommentit työttömyysturvalain muutosehdotuksesta (3. lakiehdotus)**

Esitysluonnoksen mukaan TTL 2 a luvun 13 a §:n sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että siitä kävisi selkeämmin ilmi, ettei velvoittavuudelta voi välttyä jättämällä hakematta kulukorvausta.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan laissa tai lain esitöissä olisi tarpeellista ottaa kantaa siihen, tarkoitetaanko säännöksessä välttämättömillä kustannuksilla palveluun osallistumisesta aiheutuvia matkakustannuksia vai mitä tahansa kustannuksia, jotka aiheutuvat palveluun osallistumisesta. Voisi olla tarpeen täsmentää, voisiko pätevä syy muodostua siitä, että hakija joutuu esimerkiksi ostamaan vaatteita tai tarvikkeita osallistuakseen palveluun tai siitä, että palveluun osallistuminen edellyttää esimerkiksi oman internet-yhteyden ja tietokoneen käyttämistä. Välttämättömien kustannusten tarkempi määrittely lisäisi ennakolta soveltamiskäytännön yhdenmukaisuutta ja asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Muutoin kysymys jää soveltamiskäytännön ja muutoksenhakuelimien ratkaistavaksi.

- **Kommentit työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (4. lakiehdotus)**

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan TYPPI-rekisterin käyttöoikeuksiin ehdotetut muutokset ovat monialaisen yhteispalvelun käytännön työn kannalta perusteltuja.

Laitila Silvia
Uudenmaan ELY